

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-înj.) Berzovia, Bihoreană, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreană, Chiorana, Chisețiană, Codreana, Coțrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (I.-Uzain), Concordia (Gh.ria), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coryneana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Eoina, Drăganul, Dunăricăna, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Însoțire de credit (Vestem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-înj.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Cornăreva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcăna, Negoitul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra, Piugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (iva-mare), Kiucăna (Cap.-M. Anăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul săsesc) Seceșana, Selăgeana, Sentinela, Sîlvania, Someșana, Speranța (Fosman), Steaua, Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău) Târnavăna, Timișana, Țibleşana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voiteana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul (Tășnad) Zărândeana, Zlăgnea, Zorle.

Abonamentul:

pe 1 an K 20.—, pe 1/2 an K 10.—

Redactor responsabil:

CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 15 filieri.

Marea adunare națională la Alba-Iulia.

Inalta noastră stăpânire națională: Consiliul național central din Arad, a convocat pe ziua de 1 Decembrie a. c. la Alba-Iulia, capitala de odinioară a lui Mihail Viteazul, marea adunare națională a poporului român, care va avea să hotărască aici, definitiv, asupra sorții noastre viitoare, ca națiune.

În vederea importantului act istoric, ce se va săvârși în această adunare Consiliul național central din Arad a dispus următoarele:

La adunare vor lua parte:

1. Episcopii români din Ungaria și Transilvania.
2. Toți protopopii în funcțiune ai celor două confesiuni românești.
3. Câte un exmis al fiecărui Consistor și Capitul.
4. Câte doi exmiși ai societăților culturale.
5. Câte două exmise din partea fiecărei reuniuni de femei.
6. Câte un reprezentant din fiecare colegiu profesoral dela școlile medii.
7. Câte doi delegați dela fiecare reuniune învățătorescă.
8. Câte un ofițer și câte un soldat dela fiecare secțiune comitatensă a gardei naționale.
9. Câte doi delegați dela fiecare reuniune de meseriași.
10. Delegații partidului social-democrat român.

11. Tinerimea universitară, prin câte doi exmiși.

12. Fiecare cerc electoral, locuit de români, va trimite câte 5 delegați (reprezentanți).

Acești delegați din încredințarea și ca mandatar ai totalității poporului românesc de dincoace de Carpați, întru exercitarea dreptului nostru inalienabil de liberă dispunere, vor da expresiune în adunarea dela 1 Dec. n. voinți nesramutabile a națiunii noastre și vor enunța marele cuvânt: al prea Ardealului și a ținuturilor mărginașe din Ungaria locuite de Români la statul român și prin această unirea Românilor de pretutndeni într'un singur și nedespărțit stat național unitar.

Dela actul istoric epocal, ce se va săvârși în Alba Iulia, nu este îngăduit să lipsească nici reprezentanții așezămintelor noastre financiare. Rolul și importanța acestor așezăminte în viața și organizația noastră națională nu numai le îndreptățește, ci le impune chiar datorința a lua și ele parte activă la adunarea din 1 Decembrie a. c.

Cerem deci loc și vot hotărâtor și pe seama reprezentanților cercurilor noastre financiare în adunarea națională dela Alba-Iulia și indemnăm băncile noastre a delega și ele câte un reprezentant, ca astfel hotărârea măreață, ce se va lua să fie expresiunea și mai fidelă a dorinței și voinții tuturor factorilor competenți ai poporului nostru din Ardeal și Ungaria.

Contra bolșevismului.

Ziarele ne aduc, între altele, în fiecare zi tot alte știri despre deslănțuirile forțelor brutale ale populației de pe întreg cuprinsul fostelor puteri centrale, ba unele ziare pretind chiar a ști, că o astfel de revoluție socială, numită și *bolșevism*, se răspândește în toată lumea.

Însă cuvintele, ca și oamenii, își au și ele sufletul lor, voința, caracterul, patimile și pasiunile imprimare sensului lor din partea acelora, cari au interesul să le spună așa, sau așa. Așadară gazetele din Ungaria vor scrie azi despre niște fenomene social-economice, în cari trăim și noi, numindu le «*acte ale spiritelor agitate*», însă aceleași ziare vor cuprinde aceleași fenomene social economice sub numirea de «*bolșevism*», dacă teatrul nostru s'ar petrece într'alte țări, unde ar dori ziarele respective.

Dar ce însemnează jafurile generale răspândite azi în toată Ungaria și ce însemnează ceata lui Spartacus în Berlin? Oare să fie acestea numai acte de spirite agitate sau acte de bolșevism? Și ce este bolșevismul, ce fel de oameni să fie bolșevii?

Cu greu se va putea aduce pe banca acuzaților un bolșevist în carne și sânge, care să fie convins și conștiu de bolșevismul său, ca de o crimă.

Au fost fapte de răsbunare socială contra «*bolșoi*»-lor din Rusia. Bolșoi rusește, mare românește. Ori, fiecare om de pe fața pământului este astăzi «*bolșoi*», fiindcă fiecare vrea să fie el mai mare, el mai tare, sau: *las', că-ți arăt eu, cine-i mai mare*.

Iată un exemplu: Într'un orașel din comitatul Șopron cunosc un negustor destul de mulțămît cu soarta, deoarece fiind chior de ochiul drept, nu fusese înrolat în tot decursul războiului. Orașelul e curat unguresc, frecări naționaliste nu s'au pomenit pe-acolo. Negustorul, să-i zicem aici Chioru, deunăzi a tremurat acasă toată noaptea la troznetul neconținut de puști, mitraliere și granate, iar a doua zi abiă a îndrăsnit să meargă la prăvălie, să nu-și găsească, bietul om, averea întreagă prădată de «*spiritele agitate*».

Când colo ce să vezi! Bolșevii au prădat toată piața, numai de prăvăliile Chiorului nu s'au atins. Ce minune s'a putut întâmpla aici? Nimic alta, decât, că Chiorul e un negustor mare, bogat și renumit în toată împrejurimea. că om de omenie, sau cum se mai zice, om între oameni. De vre-o zece ani încoace s'a mulțămît numai să-și servească clientela în schimbul unui profit modest, care eră tocmai de-ajuns, ca să trăiască. Calculațiunea prețurilor la el eră carte deschisă pentru orișicine. Tăticule, cu atâta am luat-o, cu atâta o dau. Frățioare, ce mai zici la petrol, așa-i că nu fumegă? Pe săptămâna viitoare aștept alte buți, tot de-acolo. Măicuță dragă, astăzi nu mai am cafea, poate Luni-Marti să vie. Tratamentul lui cu clientela a fost totdeauna familiar și, cu toată circulațiunea mare din prăvălii, nu i-au dispărut în tot decursul războiului decât câteva sticle de liqueur neplătite.

De douăori a reușit furțișagul, însă a treia-oară banda a fost prinsă de însași clientela credincioasă, care fiind avizată de Chioru, a pândit cu succes toată ziua târgului.

Așa cred și eu, că bolșevii s'au temut să spargă deunăzi prăvălia Chiorului, care s'a ales numai cu spaima. E drept, că concurența din loc i-a făcut de multeori șicane în feluri și forme, dar el n'a trăit din grația concurenței. În decursul războiului ajunsese chiar de răsul concurenței din loc cu prețurile lui neghioabe. Nu și-a putut câștiga nici măcar o calească cu 2 cai, pe când ceilalți au putut cumpără cu bani gata, rânduri de case! Dar Chioru a rămas tot cum a fost și se mulțumește, că n'are nici un filer datorie; iar marfa, ce o cumpără, o plătește cu bani gata și ține de vânzare numai lucruri bune, cât se poate.

Cetitorii noștri, de sigur, vor ști și alte exemple vii despre oamenii mari (să zicem *bolșoi*) bine apărați contra daunelor bolșevismului, despre oameni mari, crescuți adânc în inimile poporului, într'un cerc mai mic sau mai mare, peste sate și orașe.

Care este așadară apărarea contra bolșevismului?

O revistă de specialitate știe să anunțe mai multe zeci de milioane de coroane daune de foc și și alte zeci de milioane daune de spargerii cauzate în toată țara de cătră «*spiritele agitate*». Păgubiții se plâng în toate părțile, firește și la societățile de asigurare, cari, însă, nici nu sunt obligate să desdăuneze astfel de pagube, dar nici nu au îndreptățire de a le despăgubi. Societățile de asigurare nu sunt obligate în astfel de cazuri, pentru că nici nu s'au angajat la suportarea lor; din contră, daunele cauzate de revoltele poporului s'au exchis din șirul angajamentelor din capul locului la toate societățile fără deosebire. Dar nici nu sunt îndreptățite, dacă, din nefericire pentru cei daunați, aceștia și-au atras înșiși furia răsbunării poporului asupra lor. Trebuie o distincție exactă. Bolșevii, criminali, sunt numai electricitatea, dar norii, sunt nefericiții demobilizați, ajunși azi la sapă de lemn. În sfârșit iată furtuna pe capul nostru, Saturnaliile criminalilor.

Aici se cere în prima linie sanarea ranelor social-economice, cari au deschilibrat, ori au ruinat total situația materială a sute de mii de familii mai înainte chiar de a fi isbucnit bolșevismul rusesc. Este ceva și în cele 3 milioane de jugăre de pământ promise pe hârtie din partea grofilor unguri pe seama demobilizaților, cu condiția, să se poarte bine. Cu atât mai rău, cu cât promisiunea va zăcea mai mult timp moartă, pe hârtie. Dar, dacă guvernele trecute au tolerat, ba au protejat și au favorizat chiar miliardele *profiturilor de război*, noul guvern ar putea înțelege, că nu este bine să mai și apere cu forța, profiturile de război, ci să le sequestreze simplu sentru salvarea demobilizaților ruinați total de războiul îndelungat, dar și pentru restabilirea siguranței

publice. Contra criminalilor să se aplice forța. Inșă mai rămâne atunci să se risipească norii: Conscriptia cinstită a tuturor celor ajunși la sapă de lemn din cauza războiului și ajutorarea acelor din profiturile de războiu sechestrate de stat, acesta credem a fi leacul radical contra «spiritelor agitate» sau contra «bolșevismului» cum se mai zice. Altcum, care mai poate fi azi morala socială a profiturilor de războiu?

V. V.

O încercare pentru curmarea lipsei de bancnote.

Lipsa de bancnote continuă a se menține atât în țara ungurească, cât și la noi, stângeniind circulația și comerțul în măsură extraordinară de mare. Banca Austro-Ungară, cu toate că a pus în circulație bancnote nouă de K 200 și fabrică zilnic mari cantități de bancnote, nu este în stare a satisface trebuințele. Număroase sucursale din provincie a Băncii au fost și sunt nevoite a-și ține închise ghișeurile, lipsindu-le mijloacele de circulație.

Intre astfel de împrejurări autoritățile administrative a județului Sibiu, după o prealabilă constatare cu cercurile conducătoare a institutelor financiare din Sibiu, au hotărât a admite în circulație drept mijloace de schimb, *Leii românești*, și anume atât cei veritabili, emiși de «Banca Națională a României», cât și așa numiții Lei germani, emiși de «Banca Generală Română» din București.

În sensul publicației oficiale, de data 16 crt. semnată de vicecomitele comitatului și de primarul orașului Sibiu, bancnotele române, emise de «Banca Generală Română» din București, puse în circulație de administrația militară austro-ungară și germană, provăzute cu sigilul vicecomitelui, se decretează ca mijloace de plată legale pe întreg teritoriul comitatului și orașului Sibiu, având a fi primite de fiecare cu cursul de 1 Leu = K 1.

În baza garanției depusă la Oficiul vicecomitelui — se zice în publicație, — bancnotele acestea în Lei, stampilate, se vor răscumpăra în interval de 6 săptămâni, la locurile (băncile) ce se vor publica ulterior, cu cursul de Lei 1 = K 1.

Un comunicat semioficial publicat ulterior, spune că Leii germani *stampilați*, emiși de Banca Generală Română, garantați prin un depozit la Banca Imperială germană din Berlin, se vor răscumpăra până la 31 Decemvrie 1918 și bancnotele acestea au *curs forțat* și *trebuie* primite de fiecare drept mijloc de plată, cu cursul de Lei 1 = K 1.

Leii germani nestampilați, precum și Leii veritabili, — zice același comunicat, — nu au curs forțat, dar *pot* fi primiți drept mijloace de plată, cei din urmă de sine înțeles cu un curs mult mai urcat.

Dispozițiile luate de organele administrative ale comitatului Sibiu nu ni-se par cele mai nimerite și mai

conducătoare la scop. Înainte de toate organele amintite nu sunt în drept a investi cutare mijloace de schimb și de plată cu curs forțat și acestei dispoziții îi lipsește orice sancțiune.

Pentru a fi întimpinate bancnotele germane în Lei cu deplină încredere de marele public, ar trebui să fie orientate, pe deplin, cel puțin ceice au conlucrat la emiterea ei, asupra naturii și mărimii depozitului dela Banca Imperială Germană, ce garantează acești Lei și asupra sumei Leilor puși în circulație. Iar orientarea aceasta, după cum suntem informați, le lipsește factorilor amintiți. Prin decretarea Leilor ca mijloc de schimb scopul avut în vedere: curmarea lipsei de bancnote în circulație nu s'a ajuns. Mijloace de schimb, nu sunt mai multe în circulație decât mai înainte, căci este generală niuzința la public a se scăpa de Leii germani și a-i schimba în coroane pe la bănci. Avantagiile măsurilor luate de administrația județului nostru le simt cel mult anumiți speculanți, cari Leii germani acaparați cu K —60—80 îi pot valoriza cu K 1, și cei nestampilați cu K —90, precum și oaspeții noștri nedoriți, trupele germane în retragere din România, cărora mulțumită prevenirii autorităților administrative li-se înlesnește fără nici o nevoie și în detrimentul populației băstinașe de aici șederea pe plaiurile noastre.

CRONICĂ.

Necrolog. *Alexe Manea*, șef-contabilul filialei «Albina» din Murăș-Oșorheiu a încetat din viață la 14 crt. în etate de 35 ani.

Răposatul după absolvirea Școlii sup. de comerț din Brașov a fost aplicat un timp oarecare în comerțul practic în Ploești, apoi la câteva bănci mai mici ardelene, de unde a trecut, acum 8 ani în serviciul institutului «Albina», care a pierdut în el un funcționar devotat, priceput și harnic.

«*Severineana*», societate comercială pe acții în *Caransebeș*, în adunarea sa generală ordinară dela 2 crt. a fixat dividendă pe 1917/18 cu 8%. Cuponul Nr. 18 se răscumpără imediat la prezentare cu K 4.

Averea «Asociațiunii» la finele anului 1916 a fost de K 1.355.218.— compusă din următoarele poziții: Numărar K 696.27; Realități: casele de chirie, edificiul Școlii de fete și edificiul Muzeului K 584.000; Efecte e diferitelor fonduri și fundațiuni K 430.166.38; Depozite spre fructificare K 296.797.28; Debitori diverși K 65.498.33 și Mobiliar K 13.000. Valoarea bibliotecii și a obiectelor din Muzeu nu este considerată. Veniurile totale au fost în 1916 de K 42.521.92 iar cheltuielile de K 36.979.10, rezultând un escedent de K 5.542.82, ce s'a folosit pentru amortizări din edificii K 5000 și K 542.82 pentru investiții nouă la muzeu.

Numărul membrilor «Asociațiunii» a fost în 1916 de 1679 și anume: fondatori 156, pe viață 497 și ordinari 1026.

Datoria de războiu a Ungariei. Conform unei enunțării recente a secretarului de stat dela departamentul finanțelor (a ministrului de finanțe) Dr. Paul Szende, datoria de războiu a statului ungar se cifrează cu 33-34 miliarde coroane. Din suma aceasta sunt circa K 16 miliarde împrumuturi de războiu și cam K 10 miliarde împrumuturi contractate la bănci private indigene și în Germania.

Privitor la plata datoriei statului către bănci, acelaș ministru a declarat, că plata resp. schimbarea notelor austro-ungare cu note de ale Băncii ungare, în înființare, poate urma numai deodată cu statele, nou fondate din Austria și prin înțelegere comună cu acestea. Urmează de aici, că teritoriile, ce se rup de Ungaria vor trebui obligate să plătească partea, ce le revine din cheltuielile de războiu.

Ce privește răscumpărarea datoriilor de stat, resp. plata dobânzilor lor, ministrul Szende a declarat, că guvernul este ferm decis a satisface în deplină măsură toate angajamentele statului ungar și nici decât nu se cugetă a se folosi de mijloacele devalvației.

Dorințele funcționarilor privați din Ungaria. O deputație a Uniunii funcționarilor privați din Budapesta s'a prezentat la ministrul de comerț Garami și au cerut ca guvernul pe calea ordonanței să dispună: 1. că în timpul de tranziție funcționarii privați nu pot fi dimiși din serviciu. 2. că în timpul de tranziție salariile și alte retribuții ale funcționarilor privați nu pot fi reduse. 3. că fiecare funcționar privat mobilizat să-și primească postul de mai înainte și anume cu aceleaș poziții. În cazuri de litigiu retribuțiile să le fixeze o judecătorie de arbitriu; în fine să se introducă pe calea ordonanței timpul de lucru neîmpărțit de 6½ oare. Ministrul a promis delegației întreg sprijinul și a pus în vedere convocarea unei anchete speciale în această afacere.

Fi-va războiu economic după războiu? Anglia și Franța, și mai în urmă și Statele Unite, precum se știe, au amenințat Puterile centrale, în cursul războiului neîntrerupt, cu boicotul, cu războiul economic după războiu. Că oare va continua sau nu acest războiu și după încheierea definitivă a păcii, azi încă nu se poate ști. Părerile în privința aceasta sunt diferite. Astfel revista «Economist» din London este de părere, că Germania va fi în stare să plătească, ce i se va impune numai, dacă fabricile ei vor furniza străinătății mărfuri, iar aceasta se va putea numai dacă va primi materii brute. Boicotul și denegarea materiilor brute prin urmare n'au înțeles.

De altă parte camera comercială din Manchester s'a adresat nu de mult în chestiunea războiului eco-

omic de după războiu către 3089 de firme, cerându-le părerea. Dintre acestea 303 au cerut ca materiile prime să fie puse sub scutul legii și să nu fie furnisabile inamicilor; 165 firme au cerut vămuri de import de 10%, iar 193 firme au dorit menținerea sistemului dinainte de războiu. Din aceste răspunsuri unii ajung la concluziunea, că războiul economic se va continua după războiu. De observat este că 2300 firme preste tot nu s'au pronunțat în chestiune.

Contribuiri pe seama „Asociațiunii“.

VII.

Urmăm mai departe cu înregistrarea contribuțiilor pe seama «Asociațiunii» și a instituțiilor ei, întrate la casa centrală din 31 August încoace, exprimând marimile contribuțiilor cea mai călduroasă mulțămintă.

A. Institute de credit:

1. «Izvorul», Ighiu	K	100—
2. «Steaua», Petrovoselo, (cu altă ocazie K 30), acum		50—
	Suma: K	150—
	Contribuțiile anterioare .	18 690—
	Împreună: K	18,840—

B. Particulari:

1. Dr. Lucian Borcea, avocat, Sibiu, (cu altă ocazie K 200), acum	K	200—
2. Liviu Iancu, preot, Zabranu	„	10—
3. Dr. Ioan Fruma, adv. Sibiu	„	500—
4. Dr. Laurențiu Pop, avocat Abrud	„	1000—
5. Ioan Gaidău, Ponorel	„	20—
6. Ilie Popoviciu, protopop, Sibiu	„	200—
7. Dr. Eugen Bran, avocat Teaca	„	500—
8. Oct. Bulduc, preot. Mintiu român	„	50—
9. George Dragos, stegar (pe câmpul de luptă)	„	15—
și împreună cu dânsul		
10. Andreiu Revar, sergent-major	„	10—
11. George Todoran, sergent-major	„	10—
12. Zaharie Nistor, corporal	„	10—
13. Alexandru Cirica	„	15—
14. Ivan Vasias	„	8—
15. Georghe Beschșa, fruntaș	„	10—
16. George Tomi	„	10—
17. Ioan Faur	„	5—
18. Nicolae Cocota, infanterist	„	5—
19. Vasilie Fechet	„	2—

Suma: K 2,580—

Contribuțiile anterioare: „ 25,482,50

Împreună: K 28 062,50

Sibiu, 8 Noembrie 1918.

«Biroul Asociațiunii».

Sumarul:

Marea adunare națională la Alba-Iulia. — Contra bolșevismului. — O încercare pentru curmarea lipsei de bancnote — *Cronică:* Necrolog. «Severineana». Averele «Asociațiunii». Datoria de războiu a Ungariei. Dorințele funcționarilor privați în Ungaria. Fi-va războiu economic după războiu? — *Contribuiri pe seama «Asociațiunii».*